

ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ

Голови Державного агентства
розвитку туризму України

Мар'яни Олеськів
за 2023 рік

ЗМІСТ

I

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

II

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ДАРТ

III

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ РОБОТИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ДАРТ

IV

ДІЯЛЬНІСТЬ ДАРТ ЩОДО РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

V

ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО КОНЦЕПЦІЇ СТВОРЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ ПАМ'ЯТІ ТА МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ ЗВИТЯЖНОЮ БОРОТЬБОЮ УКРАЇНЦІВ З РОСІЙСЬКИМИ ЗАГАРБНИКАМИ

VI

ДІЯЛЬНІСТЬ ДАРТ ЩОДО ПРЕДСТАВЛЕННЯ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Державне агентство розвитку туризму України планувало свою діяльність на 2023 рік згідно зі Стратегією розвитку туризму та курортів на період до 2026 року та іншими стратегічними державними документами, проте тривала військова агресія російської федерації призвела до деяких коректив у напрямках роботи ДАРТ.

Основні зусилля агентства були зосереджені на нормотворчій роботі, міжнародній співпраці, розвитку внутрішнього туризму задля забезпечення функціонування туристичної галузі під час війни та на розробці концепції створення туристичних маршрутів пам'яті та меморіалізації історичних подій, пов'язаних зі звитяжною боротьбою українців з російськими загарбниками.

1. ВТРАТИ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ

За даними, опублікованими Київською школою економіки, за майже два роки повномасштабного вторгнення загальні непрямі втрати завдані сферам культури, релігії, туризму та спорту склали \$10,8 млрд, з них \$4,4 млрд — туризм.

Загалом від початку війни пошкоджено чи зруйновано:

 1804 об'єкти культури

 348 релігійних споруд

 164 об'єкти туризму

Ці об'єкти переважно знаходяться в 14 областях країни: Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Київській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Херсонській, Чернігівській та м. Київ.

В Україні налічується 53 Національні парки. На жаль, природно-заповідний фонд уздовж Азово-Чорноморського узбережжя, а також уздовж східного і північного кордонів України зазнав особливих руйнувань.

З початку війни було окуповано 13 національних парків, 8 природних заповідників та два біосферних заповідники.

2. ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ВІД ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ

Податкові надходження від туристичної сфери у 2023 році в порівнянні з 2022 роком зросли на 32%. У минулому 2023 році в казну держави було сплачено 2 млрд 49 млн 462 тис. грн, тоді, як у 2022 році 1 млрд

551 млн 182 тис. грн. У порівнянні з аналогічним періодом у довоєнному 2021 році сума податків цього року зменшилася на 8%. Тоді в казну держави від тургалузі було перераховано 2 млрд 231 млн 861 тис. грн.

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

2021	2 231 86 тис.		
2022	1 551 182 тис.		
2023	2 049 462 тис.	+32%	-8%

Кількість платників податків у 2023 році в порівнянні з 2022 роком знизилась на 9% (2023 р. – 16 465 осіб, 2022 р. – 18 125 осіб). Кількість юридичних осіб зменшилась на 22% (2023 р. – 3 580, 2022 р. – 4 584) Кількість фізичних осіб зменшилася на 5% (2023 р. – 12 885, 2022 р. – 13 541). Якщо порівнювати цей показник з аналогічним періодом у 2021 році, то загальне скорочення склало 25%; кількість юридичних осіб зменшилася на 33%, а фізичних – на 22%.

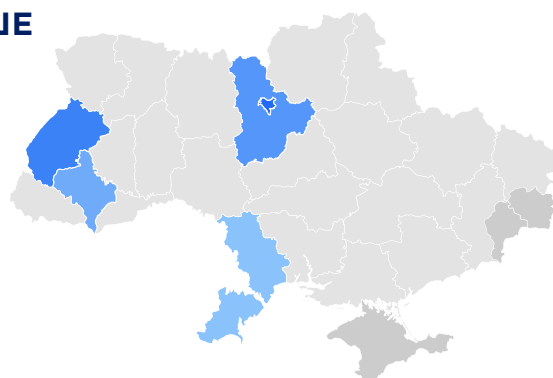
КІЛЬКІСТЬ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Найбільше у 2023 році податків сплатили: м. Київ – 499 млн 292 тис. грн, Львівська – 345 млн 484 тис. грн, Київська – 239 млн 8 тис. грн, Івано-Франківська – 138 млн 842 тис. грн. та Одеська області – 98 млн 845 тис. грн.

РЕГІОНИ, ЯКІ СПЛАТИЛИ НАЙБІЛЬШЕ ПОДАТКІВ У 2023 РОЦІ, ТИС. ГРН:

- 1 м. Київ **499 292**
- 2 Львівська **345 484**
- 3 Київська **239 008**
- 4 Івано-Франківська **138 842**
- 5 Одеська **98 845**

Туристичний збір у 2023 році збільшився на 24,4% проти 2022 року. У порівнянні з довоєнним 2021 роком загальна сума туристичного збору зменшилася на 5%, тоді до бюджетів громад надійшло 235 млн. 461 тис. грн.

Так, протягом 2023 до бюджетів громад України надійшло 222 млн 618 тис. грн, а у 2022 році – 178 млн 949 тис. грн.

ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР

2021	235 461 тис.		
2022	178 949 тис.		
2023	222 618 тис.	+24,4%	-5%

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ДАРТ

Протягом 2023 року ДАРТ продовжило роботу щодо нормотворчої діяльності і **розробило такі проекти нормативно-правових актів**, а саме:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення екологічної безпеки водокористування»;
- проект Закону України «Про оголошення природних територій міста Моршина, природних територій Моршинського родовища мінеральних лікувальних розсолів та природних територій Нинівського родовища мінеральних лікувальних розсолів Львівської області курортом державного значення»;
- проект постанови Кабінету Міністрів України «Про денонсацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі туризму»;
- проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання дії свідоцтва про встановлення категорії готелю чи іншому об'єкту, що призначається для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) в умовах воєнного стану»;
- про затвердження Порядку створення та функціонування Єдиного туристичного реєстру та внесення зміни в додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних;
- проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення пропозицій щодо застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»;
- проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації (запровадження) пілотного проекту подання інформації про відвідувачів (туристів) готелями та іншими засобами тимчасового розміщення (проживання)» та Порядку до нього;
- проект постанови Кабінету Міністрів України «Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 562»;
- проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку встановлення категорій об'єктам туристичної інфраструктури (готелям та іншим засобам тимчасового розміщення)»;

- проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 р. № 153». Підготовлено документ, який містить обґрунтування необхідності державного регулювання шляхом прийняття регуляторного акту, результати впливу, що справлятиме регуляторний акт на ринкове середовище тощо (АРВ);
- проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до Критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження туроператорської діяльності, що підлягає ліцензуванню, та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Державним агентством розвитку туризму»;
- проєкт наказу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про затвердження Порядку відбору Куратора національного архітектурного проєкту для представлення України на Архітектурній Венеціанській бієнале»;
- проєкт наказу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про затвердження уніфікованої форми акта, що складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за додержанням ліцензіатом Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності та інших форм розпорядчих документів» та форми припису;
- проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державне агентство розвитку туризму України»;
- проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 «Про Правила дорожнього руху»;
- проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження режиму округу і зон гірничо-санітарної охорони курорту Моршин Львівської області»;
- проєкт Закону України «Про Національну туристичну організацію України»;
- проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння відновленню та розвитку сфери туризму»;
- проєкт Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо сприяння відновленню та розвитку сфери туризму»;
- проєкт нової редакції Порядку визначення видів готелів та засобів тимчасового розміщення, встановлення, перегляду та скасування категорій готелям.

Проведена співпраця з апаратом Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики стосовно розгляду проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» та деяких інших законодавчих актів щодо основних засад розвитку туризму» (реєстр. № 4162 від 29.09.2020).

Надано пропозиції стосовно законодавчого врегулювання «джипінгу» відповідно до електронної петиції «Про врегулювання джипінгу в Україні».

На виконання Плану заходів на 2023—2024 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року **розроблені Методичні рекомендації для суб'єктів туристичної інфраструктури щодо забезпечення їх доступності та визначенні критерії моніторингу щодо фізичної доступності готелів**, інших об'єктів, призначених для надання послуг з розміщення, курортних закладів, приміщень, в яких провадять свою діяльність туроператори, об'єктів туристичної інфраструктури на транспортних магістралях.

Опрацьовано в межах компетенції проєкти нормативно-правових актів та положень Закону України, що надходили до ДАРТ.

ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ РОБОТИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ДАРТ

Розглянуто 100 % заяв про видачу ліцензій на провадження туроператорської діяльності від загальної кількості, що надійшли на розгляд. За результатами розгляду **підготовлено 15 рішень про видачу ліцензій на право провадження туроператорської діяльності та 1 рішення про залишення заяви без розгляду**. Сформовано ліцензійні справи, повідомлено заявників, внесено відомості до ліцензійного реєстру. Також на підставі повідомлень ліцензіатів забезпечено внесення у повному обсязі (100%) даних до ліцензійного реєстру суб'єктів туроператорської діяльності.

Крім того, відповідно до повідомлення ДРС від 11.07.2023 № 2809/20-23 щодо проведення з 25.07.2023 по 11.08.2023 планової перевірки додержання ДАРТ вимог законодавства у сфері ліцензування господарської діяльності **забезпечено вчасно та у повному обсязі підготовку необхідних матеріалів та інформації для належного проведення перевірки**. Як наслідок, результати цієї роботи слугували підставою для видання ДРС Акту проведення планової перевірки ДАРТ від 11.08.2023 № 19/115-Л-2023, у якому **відсутні факти порушень вимог законодавства ДАРТ у сфері ліцензування туроператорської діяльності**.

Також забезпечено розгляд документів, отриманих від органів сертифікації, про результати оцінювання готелю та пропозицій щодо встановлення йому відповідної категорії. Протягом 2023 **проведено 16 засідань Комісії із встановлення категорій готелям та іншим об'єктам**, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання). **За результатами роботи Комісії прийнято 51 рішення про встановлення відповідної категорії готелям** (іншим засобам розміщення) та вісім рішень про відмову у встановленні відповідної категорії. Забезпечено 100-відсоткове внесення даних до Реєстру виданих свідоцтв про встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання). Зокрема, * (одну зірку) отримали 4 готелі, ** (дві зірки) – 1, *** (три зірки) – 18, **** (чотири зірки) – 18, ***** (п'ять зірок) – 10.

Станом на сьогодні в Реєстрі свідоцтв категоризованих готелів зареєстровано 607 суб'єктів. Серед них – закладів розміщення з 1 зіркою – 33, дві зірки мають 40 готелів, 254 – отримали 3 зірки, 193 – 4 зірки і 87 п'ятизіркові.

Із загальної кількості зареєстрованих суб'єктів 282 мають чинні свідоцтва про встановлення відповідної категорії.

При ДАРТ створена Робоча група по напрацюванню пропозицій щодо удосконалення законодавства у сфері категоризації готелів та інших об'єктів, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), до складу якої (25 членів) включені зацікавлені суб'єкти, а саме: представники громадськості, представники Мінінфраструктури, Держпродспоживслужби, КРАІЛ, органів з оцінки відповідності та інші. В рамках роботи цієї робочої групи напрацьовуються пропозиції з удосконалення законодавства з категоризації, актуалізації критеріїв, за якими оцінюється готелі та інші заклади розміщення при проходженні процедури категоризації.

ДАРТ сформовано пропозиції до переліку фахівців туристичного супроводу та листом від 29.08.2023 № 1071//2.4-23 надіслано до Мінінфраструктури, у якому зазначено, що у разі схвалення Мінінфраструктури наданих ДАРТ пропозицій щодо переліку посад фахівців туристичного супроводу, ДАРТ буде надано пропозиції щодо кваліфікаційних вимог до них.

ДАРТ розпочато та **проводиться активна співпраця з Держгеокадастром** в частині формування набору геопросторових даних територій курортів, створенням методології створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів України, що буде покладено в основу пропозицій ДАРТ в цьому питанні.

В рамках цієї діяльності ДАРТ працює в межах Ради з національної інфраструктури геопросторових даних, яка постійно функціонує при Держгеокадастрі та в межах спеціальної робочої групи, створеної при ДАРТ.

ДІЯЛЬНІСТЬ ДАРТ ЩОДО РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Відбулося **відкриття валютних операцій для туристичного ринку**. 28 квітня 2023 року Уряд вніс зміни у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 року № 153 «Про окремі питання щодо забезпечення здійснення імпорту», проєкт яких був розроблений ДАРТ. Це дало можливість туроператорам та турагентам здійснювати валютні розрахунки з іноземними партнерами за надані ними туристичні послуги.

Розпочато роботу над створенням організації з маркетингу дестинацій (DMO) на Прикарпатті. Підписано чотиристоронній меморандум про співпрацю між ДАРТ, Івано-Франківською обласною державною адміністрацією, Ворохтянською селищною радою та Туристичною радою Ворохтянської громади. Підписанти зголосилися працювати над спільними проєктами, які залучатимуть інвестиції до індустрії гостинності регіону задля покращення сервісу, а також сприятимуть збереженню та промоції національної культури та традицій.

У Бакоті (сmt Стара Ушиця) спільно з представниками чотирьох територіальних громад: Староушицької — Анатолієм Тимчуком, Кам'янець-Подільської — Михайлом Посітком, Хотинської — Андрієм Дранчуком, Китайгородської — Юрієм Безродним, директором НПП «Подільські товтри» Русланом Якубашем, і Хмельницькою ВЦА та народними депутатами Ігорем Марчуком і Олександром Санченком **обговорили візію розвитку регіону та міжмуніципальну співпрацю** для утворення спільних туристичних та інвестиційних продуктів.

Підписано меморандум про співпрацю між ДАРТ та українським проєктом Virtual Ukraine - virtualukraine.travel. Документом передбачено розширення цифрових проєктів з акцентом на контент VR360 у галузі індустрії туризму, а саме безпосередньо туристичних локацій: природних і культурно-історичних об'єктів, а також об'єктів туристичної інфраструктури – готелів, туристичних комплексів, кемпінгів, мотелів, ресторанів, а також зруйнованих туристичних та культурних дестинацій, які постраждали внаслідок агресії російської федерації.

Підписано меморандум про співпрацю між ДАРТ та Громадською організацією «Агенція регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад». Головна мета – розвиток Агротуристичного кластера «Шляхами Трипільської Праматері» та

створення транскордонного туристичного маршруту між Україною, Молдовою та Румунією.

Взято участь у форумі «Мегагромади: новий інструмент для розвитку регіонів», на якому представники держави та бізнесу обговорювали шляхи підвищення спроможності громад до залучення зовнішніх ресурсів, в тому числі й для реалізації масштабних проєктів у сфері туризму.

Офіційно прийнято до Європейської федерації Шляху святого Якова **культурно-пізнавальний та паломницький маршрут з Вінниці до Кам'янця-Подільського через Бар «Подільський шлях святого Якова»** (Camino Podolico). Завдяки цьому в Україні може з'явитися новий сертифікований культурний маршрут Ради Європи, який дозволяє популяризувати і розвивати місцеву спадщину на міжнародному рівні, налагоджувати співпрацю між громадами та з іншими країнами. Український маршрут протяжністю 250 кілометрів об'єднує 10 громад Поділля. Для зручності мандрівників існує сайт, двомовний путівник, детальна мапа маршруту з максимальною кількістю цікавих об'єктів, стенди і вказівники на шляху, паспорт пілігрима і сертифікати проходження.

Взято участь у відкритті нового музейного простору та туристичної локації «Окольний замок», що створено на базі відреставрованих пам'яток архітектури національного значення: Вежі князів Чорторийських з оборонним муром та Монастиря єзуїтів із підземеллями.

Проведена нарада з Вінницькою міською радою на тему: «Роль культурних маршрутів у розбудові і маркетингу дестинацій».

Взято участь у форумі відновлення Одещини «Трансформація. Оздоровлення. Реабілітація».

Голова ДАРТ взяла участь у третьому саміті Кримської платформи. Концепція відновлення Криму, розроблена спільно Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України, Представництвом Президента України в Автономній Республіці Крим та ДАРТ ініціює залучення міжнародних компаній заради відновлення готелів та інфраструктури на півострові. Що, своєю чергою, надасть поштовх для розвитку малого та середнього бізнесу – від творчості та мистецтва до новітніх аграрних проєктів та створить умови для бізнес-форумів та конференцій і перетворить Крим на місце, яке об'єднує людей з різних галузей.

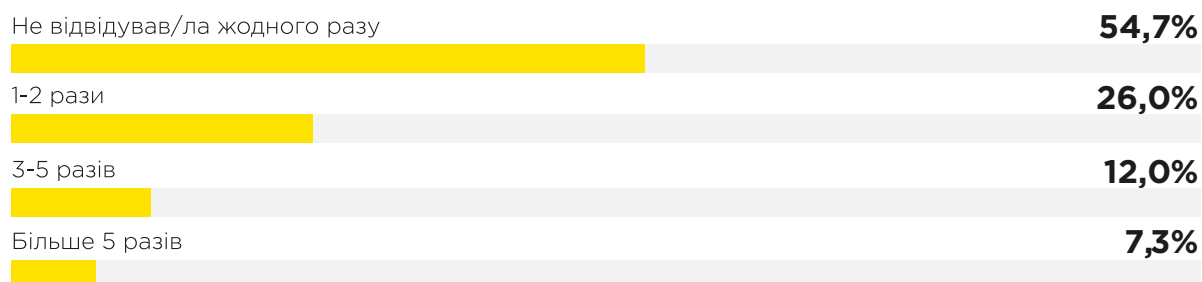
Державне агентство розвитку туризму в партнерстві з проєктом UNICEF U-Report Ukraine провели **онлайн-опитування щодо подорожей Україною під час війни**.

Опитано понад 5 тисяч респондентів у віці від 14 до 34 років.

Згідно з дослідженням, з часу повномасштабного вторгнення — 24 лютого 2022 року, понад 45% опитаних українців подорожували країною з туристичною метою.

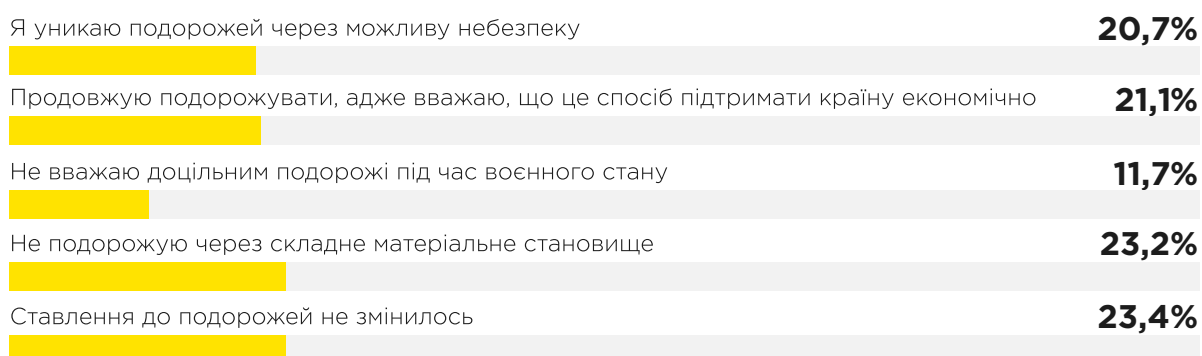
За останні півтора року 26% опитаних мандрували регіонами країни 1-2 рази, 12% — 3-5 разів. Понад 5 разів подорожували Україною 7% респондентів.

Скільки разів ви відвідували інші регіони України з туристичною метою з 24 лютого 2022 року?

Ставлення до подорожей через повномасштабну війну у 23% українців не змінилося взагалі. 21% зазначили, що, подорожуючи, вони підтримують економіку країни. Стільки ж заявили, що уникають будь-яких вояжів через можливу небезпеку.

Твердження щодо ставлення до подорожей в Україні під час воєнного стану

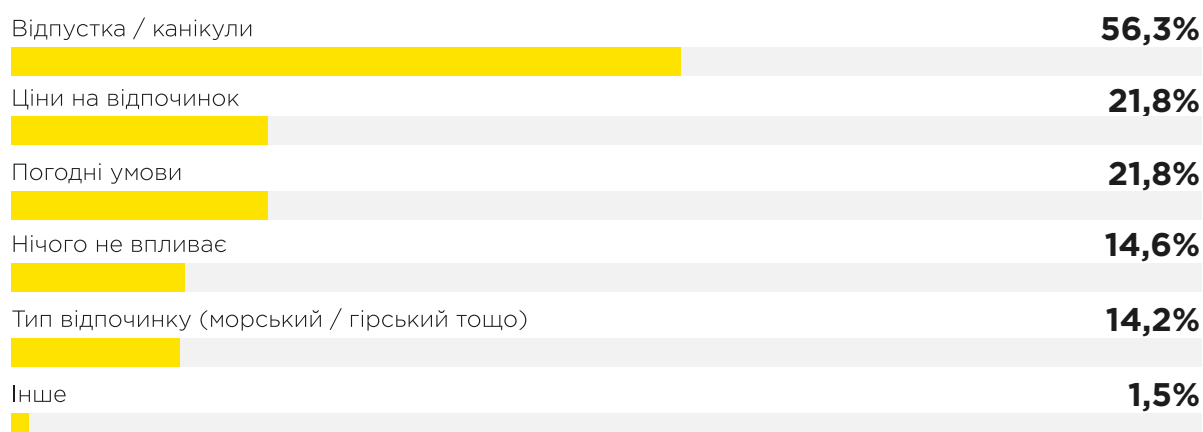
Найбільше українці мандрують влітку. Про це заявили 48% опитаних. Навесні подорожують лише 4%, восени майже 3%, взимку всього лиш 2%.

Більшість опитаних (56%) заявили, що вибір сезону для подорожей залежить насамперед від часу відпустки чи канікул. 22% відповіли, що на вибір впливає ціна, погодні умови мають значення також для 22% опитаних.

Понад половина опитаних (54%) надає перевагу міському туризму та пішим прогулянкам. Екскурсії до історичних пам'яток та музеїв обирають 28% українців. 23% присвячують свій час відпочинку на пляжі. Подієвий туризм користується популярністю також у 23%

респондентів. Трохи менше (22%) люблять подорожувати країною заради вивчення гастрономічних спеціалітетів у регіонах. Активний відпочинок до душі 16%. Екотуризм є вагомим для 11% опитаних. Рекреаційному туризму надають перевагу майже 9% українців.

Що впливає на ваш вибір сезону для подорожей Україною?

Оновлено перелік туристично-інформаційних центрів (ТІЦ) України.

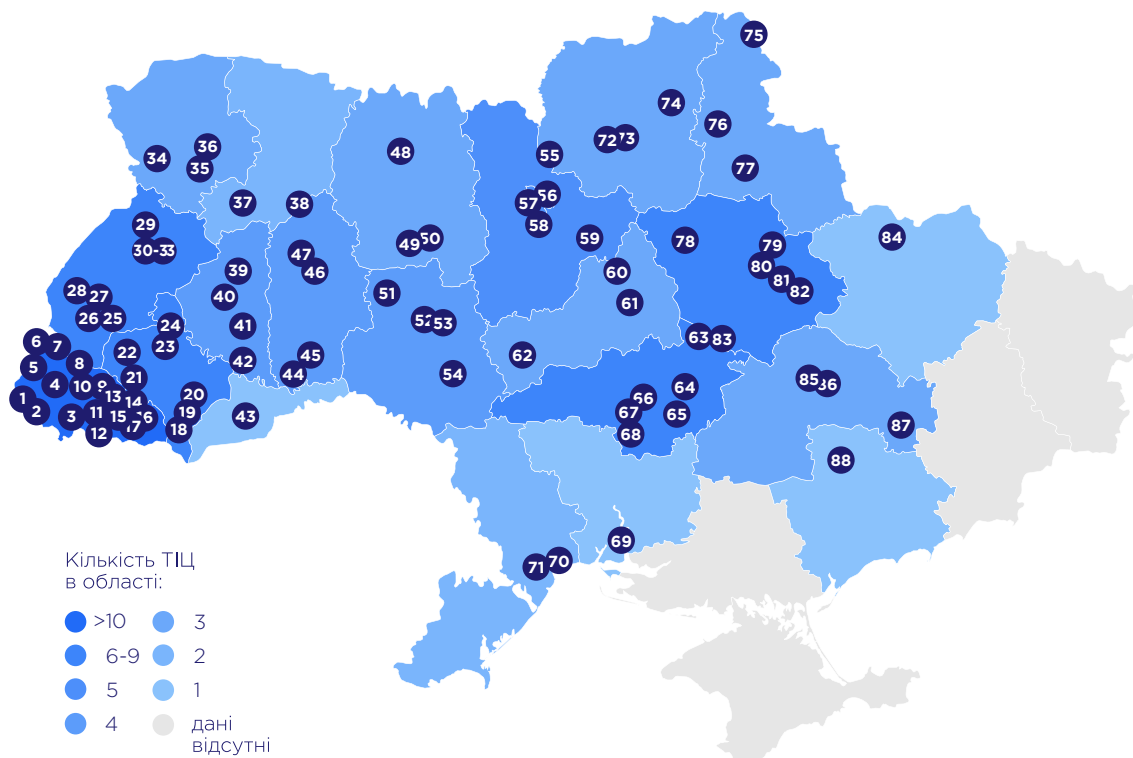
За час повномасштабного вторгнення їхня кількість у країні збільшилася майже на третину. За інформацією, що була зібрана ДАРТ протягом 2021 року, в Україні діяли та надавали інформаційні послуги туристам 63 ТІЦ. Наразі в Україні працює 88 Туристично-інформаційних центрів. Найбільше – у західних регіонах країни – 47. Так, у Закарпатській області діє 17 ТІЦ, у Львівській – 9, з них 4 знаходяться у місті Лева, в Івано-Франківській – 7, у Тернопільській та Хмельницькій областях – по 4 ТІЦ, у Волинській – 3, у Рівненській – 2, на Буковині – 1. У центральній частині України працює 22 Туристично-інформаційних центри. Розташовані вони в основному у великих містах – Вінниці, Дніпрі, Черкасах, Кропивницькому, Полтаві, Умані та Каневі. На півночі країни діють 14 туристично-інформаційних центрів. У Житомирській області – 3, причому два з них знаходяться у Бердичіві. У Сумській та Чернігівській областях теж діє по 3 ТІЦ. У Київській області загалом працює 5 подібних центрів, два з них розташовані у центрі столиці.

Оновлено перелік Туристичних магнітів України.

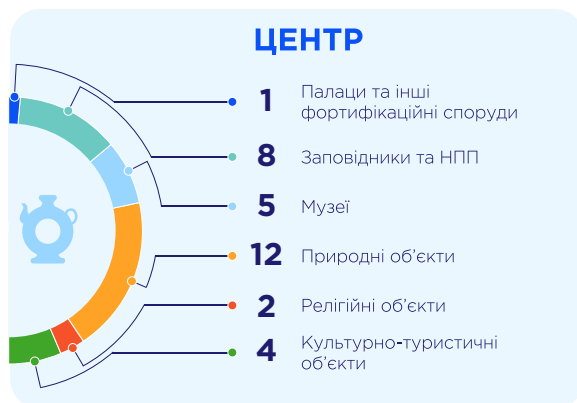
До розширеного списку увійшло 170 визначних туристичних місць з усіх 25 регіонів України, в тому числі Криму. Найбільше «магнітів» зосереджено в семи західних регіонах – 61 об'єкт культурної, релігійної та історичної спадщини. Саме тут знаходиться найбільше унікальних історичних та природних об'єктів.

У п'ятох центральних областях зосереджені 32 туристично привабливі дестинації, в тому числі вісім заповідників та національних природних парків.

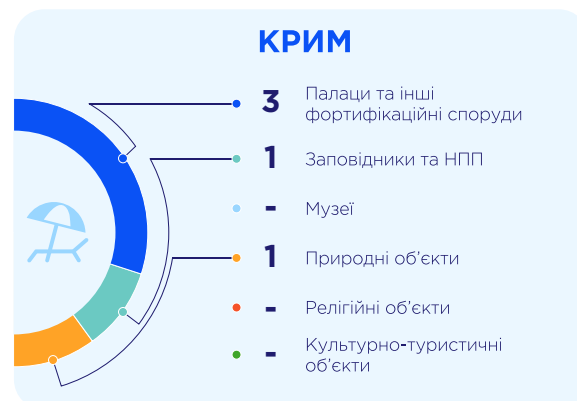
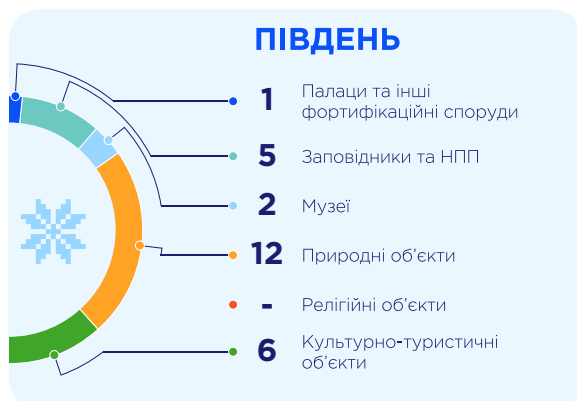
IV

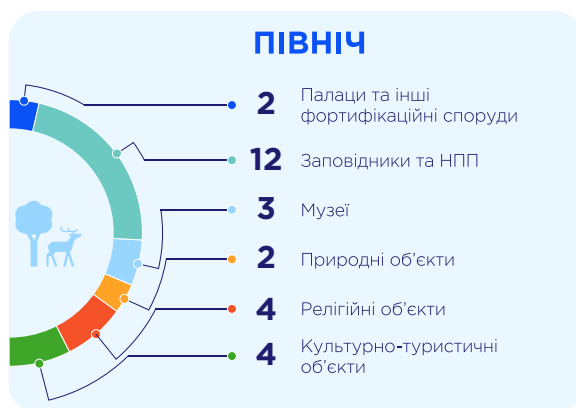
У чотирьох південних регіонах та Криму знаходиться 31 туристичний магніт, в основному це культурно-туристичні та природні локації. На півночі країни зосереджено 27 привабливих для туристів дестинацій, насамперед мова про природні парки та заповідники.

У трьох східних областях, які наразі є частково окупованими та перебувають під постійними обстрілами, налічується 20 туристичних магнітів.

IV

ДАРТ організувало I Національний туристичний саміт, на якому представники міжнародних туристичних організацій та Європарламенту, народні депутати, делегати територіальних громад, представники європейського проєкту підтримки U-LEAD, лідери міжнародних неурядових партнерських організацій та профільні експерти обговорили:

- найефективніші підходи та інструменти для відновлення туристичного сектору у складних умовах війни з росією;
- концепцію створення туристичних маршрутів пам'яті та меморіалізації історичних подій, пов'язаних зі звитяжною боротьбою українців із російськими загарбниками;
- стратегії та проєкти для глибшої інтеграції України у європейський туристичний простір;
- підходи для розвитку бізнесу у туристичній сфері та покращення інфраструктури;
- ідеї для формування унікальних туристичних дестинацій та туристичного продукту в регіонах.

V

ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО КОНЦЕПЦІЇ СТВОРЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ ПАМ'ЯТІ ТА МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ ЗВИТЯЖНОЮ БОРОТЬБОЮ УКРАЇНЦІВ З РОСІЙСЬКИМИ ЗАГАРБНИКАМИ

Передано в Архів усної історії Українського інституту національної пам'яті понад 20 годин відеозаписів інтерв'ю зі свідками злочинів, скоєних російською федерацією під час повномасштабної війни проти України. Інтерв'ю записані на деокупованих територіях Київщини, Чернігівщини та Харківщини. Обмін записами відбувається в межах співпраці інституцій над створенням маршрутів пам'яті російсько-української війни.

Організовано та проведено круглий стіл присвячений обговоренню питань розвитку туризму та промоції міста Харкова у повоєнний період з представниками влади, туризму мистецтва та іноземними фахівцями берлінського музею Berlin Story Bunker, зокрема Енно Ленце - директором музею Berlin Story Bunker.

ДАРТ долучилося до **формування маршруту пам'яті у Чернігові** та розробив рекомендації щодо правил відвідування місць пам'яті.

Спільно з громадською організацією Минуле/Майбутнє/Мистецтво, яке працює з травматичною пам'яттю, **розробили відеокурси для представників громад та гідів/екскурсоводів** щодо туризму скорботи.

Скоординовано роботу по маршрутам пам'яті у Херсонській, Чернігівській, Київській, Харківська, Сумській областях.

Підготовлено та оформлено мапи, на які нанесені місця пам'яті у Київській, Чернігівській, Сумській, Харківській та Херсонській областях.

Проведено стратегічну сесію з розробки концепції маршрутів пам'яті Київської області за підтримки проєкту SURGe Project та розроблено проєкт Концепції пілотного проєкту меморіалізації місць пам'яті російсько-української війни на Київщині до 2026 року.

Проведено перше засідання робочої групи з питань створення маршрутів місцями пам'яті російсько-української війни у **Київській області** при Міністерстві розвитку громад, територій та інфраструктури України. Було розглянуто та подано пропозицію робочою групою щодо направлення Концепції пілотного проєкту меморіалізації місць пам'яті російсько-української війни на Київщині до 2026 року на розгляд Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики для прийняття подальших рішень.

V

ДАРТ взяло участь у засіданні Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики на якому обговорювалося питання Концепції пілотного проекту меморіалізації місць пам'яті російсько-української війни на Київщині до 2026 року й було прийнято рішення щодо подання Концепції на розгляд Кабінету Міністрів України.

Здійснено комунікацію з «Радою Європи» щодо проведення консультацій у м. Ірпінь відносно меморіального комплексу.

ДІЯЛЬНІСТЬ ДАРТ ЩОДО ПРЕДСТАВЛЕННЯ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Протягом 2023 року здійснювалася активна робота щодо представлення України на міжнародній арені та забезпечення всебічної підтримки туристичної галузі іноземними партнерами, зокрема ДАРТ представило Україну на міжнародних туристичних виставках, таких як:

- 1 **«Fitur»**, 18–22 січня, м. Мадрид, Королівство Іспанія.
- 2 **«ITB Berlin»**, 07–09 березня, м. Берлін, Федеративна Республіка Німеччина.
- 3 **«Place2Go»**, 24–26 березня, м. Загреб, Республіка Хорватія.
- 4 **«TUREXPO GALICIA»**, 08–10 червня, м. Сільєда, Королівство Іспанія.
- 5 **«WTM London»**, 06–08 листопада, м. Лондон, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії.
- 6 **«IBTM Barcelona»**, 19–21 листопада, м. Барселона, Королівство Іспанія.
- 7 **«TT Warsaw»**, 23–25 листопада, м. Варшава, Республіка Польща.

В межах міжнародної туристичної виставки FITUR було **підписано Меморандум про довгострокове партнерство між ДАРТ та іспанським Аналітичним центром туризму та суспільства (TSTT)**. Ключовий напрям спільної роботи ДАРТ та TSTT – започаткування міжнародної кампанії **Meet Ukraine**. Завдяки цій співпраці в лютому 2023 року понад 800 млн користувачів в Іспанії та Латинській Америці побачили промо-кампанію «Meet Ukraine».

В рамках виставки ITB Berlin ДАРТ взяло участь у форумі **Twin Cities World Tourism Forum**, який був організований Всесвітнім туристичним форумом міст-побратимів та муніципалітетом Бінген-на-Рейні.

Взято участь у **Green Business Forum**, під час якого ДАРТ представило Україну як вражаючу туристичну дестинацію та разом зі світовими топ-менеджерами туристичних компаній обговорило ідеї щодо відбудови зруйнованої туристичної інфраструктури та майбутнього залучення туристичних потоків на всіх деокупованих територіях, а також на тих, які чекають свого звільнення, зокрема в Криму.

ДАРТ підписало Меморандум про співпрацю з Expedia Group Media Solutions, глобальною платформою з бронювання подорожей та домовилось про проведення спільних маркетингових заходів, направлених на промоцію туристичного потенціалу українських регіонів після відновлення авіасполучення, а також про обмін

аналітичною та статистичною інформацією задля кращого розуміння потреб туристів і виявлення нових туристичних магнітів України.

Разом із заступником Голови Комітету транспорту та туризму Європейського парламенту István Ujhelyi та представниками європейської туристичної спільноти **ДАРТ успішно провело ряд зустрічей в рамках створеної платформи INPUT** (Industry of Peace for Ukrainian Tourism). На цих зустрічах були обговорені подальші кроки, спрямовані на підтримку туристичної галузі країни, зокрема заходи для відновлення туристичної індустрії та подальшого розвитку у повоєнний період.

Взято участь у міжнародному інвестиційному форумі гостинності – **INIF**, який проходив у м. Берлін, Федеративна Республка Німеччина.

У квітні до Києва завітала делегація **німецького агентства Promark**, що займається стратегічними комунікаціями туристичної галузі, офіси якого знаходяться в Німеччині та Україні. Візит був запланований з метою обговорення майбутнього партнерства, яке супроводжувалося підписанням Меморандуму про співпрацю.

Було підписано **Меморандум про співпрацю між ДАРТ та Airbnb Ireland UC**.

Взято участь у **2nd Berlin Capital Congress**, м. Берлін, Федеративна Республіка Німеччина, під час якого ДАРТ представило учасникам конгресу поточну ситуацію та потенціал туристичної індустрії України, а також роботу, яка проводиться для підтримки та стабілізації галузі, плани щодо повоєнного відновлення туризму в Україні та потреби в інвестиціях, зокрема у сферу гостинності.

Прийнято участь в 68-му засіданні Комісії для Європи Всесвітньої туристичної організації (ВТО), яке пройшло у м. Софія, Республіка Болгарія. **За результатами голосування Україна стала Головою Комісії для Європи ВТО ООН**, що відкриває перед нашою державою нові можливості для співпраці та обміну досвідом з іншими європейськими та світовими країнами, дає можливість обговорювати та розробляти нові законодавчі ініціативи, шукати шляхи залучення інвестицій та створювати спільні проекти для відновлення та реконструкції зруйнованої чи пошкодженої внаслідок війни туристичної інфраструктури.

В рамках засідання **взято участь у панельній дискусії** з питань медичного та оздоровчого туризму України у конференції **«Освіта та навички в медичному та оздоровчому туризмі»**.

У вересні 2023 року ДАРТ вибороло Срібного Дельфіна у категорії «Tourism Films. Destinations – Countries» **за туристичну промокампанію України «The Campaign Waiting to Happen»** на церемонії нагородження Cannes Corporate Media & TV Awards 2023.

Ролики доступні до перегляду на YouTube каналі Ukraine NOW за [посиланням www.youtube.com/@UkraineNowOfficial](https://www.youtube.com/@UkraineNowOfficial)

Під час 25-тої сесії Генеральної Асамблеї ВТО ООН у м. Самарканд, Республіка Узбекистан, **Україна дебютувала в якості Голови у 69-му засіданні Комісії для Європи Всесвітньої туристичної організації (ВТО)**, де представила на розгляд та включення у План роботи організації на 2024–2025 роки розроблений спільно з країнами ЄС Порядок денний для Європи на 2024–2025 роки, в якому, в тому числі, зазначено про необхідність виділення коштів з бюджету організації, на подолання наслідків війни та підтримку відновлення туристичної галузі України та сусідніх країн Європи, на які впливає війна.

ДАРТ підписало Меморандум про співпрацю з Інститутом туризму Гватемали, що є аналогом ДАРТ в країні.

Разом із Послом Швейцарії Алесандром Шарером та керівником Департаменту туризму Швейцарії при SECO Крістофом Шлюмпфом, а також керівником кафедри менеджменту дестинацій Університету Люцерни Урсом Вагенсейлом було **досягнуто домовленості про розробку та впровадження освітніх проєктів і програм з менеджменту дестинацій (DMO) в Україні**.

ДАРТ взяло участь у Глобальному Діалозі Лідерів, а також у дискусійній панелі під назвою «У гонитві за процвітанням» **в рамках 23rd World Travel & Tourism Council Global Summit**, де представило поточну ситуацію в українській галузі туризму та потреби в інвестиціях для її відновлення.

Була налагоджена співпраця з міжнародною пресою з приводу втрат та функціонування туристичної галузі України в умовах російсько-української війни. Про нас писали провідні видання світу:

- **Мовна корпорація BBC.** Великобританія
- **Телеканал CNN.** США
- Щотижневий інформаційно-політичний журнал **L'Express.** Франція
- Туристичне видання **Skift.** США
- Туристичне видання **TourMaG.** Франція
- Інформаційних агенцій **Adnkronos.** Італія
- Сайт **Deutsche Welle.** Німеччина
- Щоденна газета **Daily Mail.** Великобританія
- Туристичне видання **The National.** (ОАЕ)
- Газета-таблоїд **The Sun.** Великобританія
- Щоденна газета **The Times.** Великобританія
- Журнал **TravelPulse.** США
- Журнал **L'Agencia di Viaggi.** Італія
- Інформаційна агенція **Kyodo news.** Японія
- Платформа **Airbnb LLC.** США